

УДК 004.358:338.48-32:355.01

ВІРТУАЛЬНІ ЕКСКУРСІЇ ЯК ІННОВАЦІЙНИЙ ВИД ТУРИЗМУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Оксана Крупа

канд.екон.наук, доцент

Юлія Боруцька

канд.геол.наук, доцент

*Львівський національний університет
природокористування (Україна)*

Віртуальний туризм розпочав зароджуватися задовго до карантинних і воєнних обмежень як наслідок розвитку інформаційно-комп'ютерних технологій, інновацій, цифровізації, електронних засобів комунікацій та завдяки можливостям інтернету. У сучасних умовах диджиталізації відбулося зростання частки самостійних подорожей і персоналізація туристичного досвіду. Віртуальний туризм передбачає віртуальні екскурсії, віртуальні тури, віртуальні знайомства, де звичайна реальність заміщується віртуальною.

Основною метою створення віртуальних екскурсій є надання можливості усім без будь-яких істотних додаткових витрат «подорожувати» цікавими регіонами й об'єктами. Мандрівник стає пасивним глядачем. Віртуальні подорожі до визначних історичних, культурних, архітектурних пам'яток та об'єктів природно-заповідного фонду можна переглянути на багатьох веб - сторінках інтернету, вони подані у вигляді описаних екскурсій із численними фото - та відеоматеріалами.

У віртуальних екскурсій є переваги й недоліки. Основними перевагами є інтерактивність (створення ефекту присутності, що дає змогу не просто пасивно спостерігати, а й активно брати участь); реалізація потреб у подорожах для людей з обмеженими фізичними й фінансовими можливостями; інформативність (отримання інформації про об'єкт туристичної дестинації); універсальність і простота в користуванні (розміщення на будь-якому електронному носії чи завантаження на веб - сторінці; споживачеві достатньо базових навичок користування комп'ютером); економія часу та коштів (сучасна людина відчуває брак часу на відпочинок, а віртуальний тур допомагає його зекономити; традиційні подорожі потребують фінансових витрат, а віртуальні повністю безкоштовні); безпека (екскурсії за монітором комп'ютера дають змогу уникати фізичних труднощів і небезпеки);

достовірність та переконливість (можна заглянути в усі куточки простору та побачити більше, ніж на фото) [1, с. 67].

Однак віртуальні екскурсії мають низку недоліків: обмеженість вражень та брак емоцій; неможливість поставити запитання; залежність від творців (видно лиш те, що входить в екскурсію); низький рівень запам'ятовуваності; висока вартість послуг зі створення 3D-, 4-D панорам для замовників.

В умовах сьогодення завдяки сервісам гугл кожен може не тільки здійснювати віртуальні подорожі, але й створювати їх. Для цього компанія «Гугл» пропонує безкоштовні онлайн-сервіси, зокрема:

- онлайн-сервіс Tour Builder, створений на основі гугл-мапи та інструменту Google Earth (Google Планета Земля), за допомогою якого можна швидко і просто створити унікальний 2D або 3D-тур;
- сервіс StoryMapJS, який дає змогу створити необмежену кількість віртуальних подорожей у вигляді інтерактивних мап;
- інструмент для викладачів і учнів Tour Creator, який допомагає створювати віртуальні тури, використовуючи зображення з Google Street View або власні 360-градусні фотографії;
- сервіс 360Cities – це галерея 3D-панорам з усього світу; Google Arts & Culture, який дає змогу досліджувати колекції творів мистецтва по всьому світу в найдрібніших деталях [2].

Останнім часом можна зустріти в мережах такі пропозиції: 10 віртуальних екскурсій, Україна у 3D: 7 віртуальних турів відомими місцями країни, 10 найкращих віртуальних екскурсій в Україні тощо.

До рейтингу 10 найкращих віртуальних екскурсій в Україні входить: онлайн-екскурсія по запорізькому Музею техніки «Фаетон», де зібрано колекції автомобілів, військову і побутову техніку початку XIX століття; екскурсії етнографічними комплексами України – проект «Музеї України просто неба»; 3D-тур Музей Ханенків особняком українських колекціонерів і благодійних діячів столиці; 3D-тур Софійським собором, заснованим 1037 року; екскурсія Краєзнавчим музеєм Острога, який розміщується в старовинному замку князів Острозьких; VR 3D-тур Дубенським замком, на території фортеці є два замки, один належав родині князів Острозьких, інший – родині князів Любомирських; віртуальна прогулянка Харківським історичним музеєм розповідає про цікаві артефакти, представлені в музеї, їх історію; екскурсія з технологією AR і VR-політ над фортецею Тустань; екскурсія Державним музеєм авіації України імені Антонова, тут представлено понад 80 літаків і вертольотів; 3D-тур львівським Музеєм скла [3].

Віртуальний туризм в умовах війни, що панує на теренах України в результаті загарбницького нападу РФ – це єдиний телепорт, що дає змогу, не

виходячи з дому, бомбосховища або укриття, потрапити до музею, відвідати видатні історичні місця або подивитися виставу [4, с. 145].

Незважаючи на збільшувану популярність віртуальних екскурсій, сподіваємося, що вони залишаться лише додатком до справжніх туристичних подорожей і забезпечать добре поєднання інформаційних технологій і традиційних способів пізнання навколишнього світу.

Список використаних джерел

1. Ткаченко Т. І. Сталий розвиток туризму: теорія, методологія, реалії бізнесу : монографія. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2009. 463 с.
2. Марусей Т. В. Віртуальна екскурсія як напрямок розвитку сучасного туризму. Економіка та суспільство. 2021. № 26.
3. Віртуальний туризм в Україні. URL: <https://doba.ua/ukr/blog/virtualniy-turizm-v-ukraini.html> (дата звернення: 20.03.2023).
4. Багрій К. Віртуальний туризм як новий напрямок туризму в умовах війни. Управління розвитком сфери гостинності: регіональний аспект : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Чернівці, 5 травня 2022 р.). Чернівці : Технодрук, 2022. С. 144-149.